

Posudek bakalářské práce

Kateřiny Hlavičkové

Život ve slumu a jeho humanizace - Dháka, Bangladéš

zpracované v zimním semestru 2013 / 2014

Zadání bakalářské práce a komentář k úkolu

Neorganizovaná rostlá struktura živelně rostoucího slumu vytváří chaotické a z mnoha hledisek problematické prostředí pro život a bydlení. Chybí základní infrastruktura (zdroje a rozvody vody, nakládání s odpady, ...), přesto život ve slumu má svoje pravidla, vnitřní zákonitosti a vazby. Pochopení a analýza problematiky je základem k nalezení míry umělých zásahů do existující struktury a architektonických prostředků, které zkvalitní život ve slumu, aniž by popřely jeho charakter. Práce by měla vycházet ze studií a analýz humanitárních organizací, které se zabývají životem ve slumu, potřebami jeho obyvatel, případně návrhy vnějších zásahů do existujícího organismu slumu.

Úkolem práce bylo pomocí architektonických zásahů zkvalitnit podmínky pro život ve slumu a přitom respektovat a zachovat jeho charakter a atmosféru.

Kateřina Hlavičková si vybrala pro bakalářskou práci vlastní téma, ke kterému má vztah, dlouhodobě se o ně zajímá a na svých cestách poznala realitu života lidí v Asii.

Komentář k řešení

Rozsáhlá analytická část se zabývá rozbořem problematiky z několika pohledů. V úvodu jsou shrnuty obecné otázky a odpovědi na život a fungování společnosti v oblasti, autorka se zamýšlí nad příčinami, které ovlivňují život ve slumu. Definuje, co je to slum, jak, kde a co podmiňuje jejich vznik. Uvědomuje si a popisuje problémy chudoby, zdravotní, možnosti vzdělání, složení populace, zaměstnanosti, apod. V další části analyzuje historické, klimatické, hospodářské a geografické podmínky země, Dháky a detailně popisuje řešené území slumu Kallyanpur. Podrobně se seznámila s činností humanitárních neziskových organizací, které se v oblasti angažují. Celá úvodní část, která je nezbytná pro pochopení podstaty úkolu, je přesvědčivě zpracována, nastiňuje široké spektrum sociologických a psychologických pohledů, doslova z ní číší zaujetí autorky problematikou.

Koncept je o hledání míry a charakteru architektonických zásahů do organismu existujícího slumu. Za podstatné považují rozhodnutí nezasahovat do struktury bydlení, náhodně rostlý, pro nás mnohdy bizarní svět slumu, je jeho podstatou, důležitá je míra svobody, nahodilosti, proměnlivosti. Úvahu, že jakýkoli pokus toto prostředí měnit je nereálný z hlediska ekonomického, ale i psychologického, považují za správný. Podstatou slumu podle Kateřiny je jeho živelnost, která má vlastní, těžko definovatelná pravidla a ve svém návrhu do toho prostředí vstupuje pouze minimálními zásahy. Území člení na jednotlivé zóny, jejichž velikost stanoví podle počtu obyvatel a docházkových vzdáleností, ve středu těchto zón umísťuje jednoduchý objekt se zdrojem vody a sanitárním zařízením. Tato místní „centra“ jsou propojena sítí nadzemního vodovodu, jeho linie současně slouží k orientaci v jinak nepřehledné změti slumu. Logicky sledují existující průchody mezi stavbami.

Stávající území slumu se skládá ze dvou hustě zastavěných částí, mezi kterými je zatím volné prostranství, kterým prochází hlavní cesta. Kateřina předpokládá na základě vývoje obdobných koncentrací, že v dohledné době se slum bude vyvíjet tak, že postupně se obě části spojí. V místě přirozeného budoucího středu na hlavní cestě, na křižovatce této cesty a příčné spojnice obou dnešních částí, navrhuje centrum celého slumu. Chápe ho jako místo, které by mělo sloužit pro obchodování, koncentraci lidí, spojovat by je měla možnost tam společně vařit, najíst se, vzdělávat, je to místo, kde mohou vznikat malé dílny, jsou tam umývárny a záchody. Smyslem je vytvořit jednoduchými prostředky místo, které svou náplní a fungováním může podpořit soudružnost komunity. Obě strany hlavní cesty jsou v centru lemovány přístřešky, ty vytvářejí polokryté veřejné prostranství, vytvářejí prostor poskytující stín a ochranu před deštěm. Je to

chráněné místo, pod střechou jsou navrženy uzavíratelné pevné „buňky“. Hlavním principem je flexibilita, univerzalita, jsou definována pravidla rozvoje, je to schema možností vývoje v čase. Celé území doplňuje návrh vodojemu, úpravny vody, shromaždiště odpadků, systém hlavních tras odpadních vod a hřbitova.

Architektonické a konstrukční řešení vychází z tradičních principů a materiálů (bambus, nepálená cihla, vlnitý plech), ale výraz nově navržených staveb je soudobý, jednoduchý a přesvědčivý. Pravidelný pravoúhlý nebo jinak určitý geometrický tvar půdorysu nově navržených objektů se jasně odlišuje od ostatní zástavby slumu, je to zdůraznění vyšší komunitní funkce.

Předložená dokumentace na A3 je velmi podrobně a důkladně zpracovaná, poskytuje veškeré nutné informace o podstatě návrhu a principech řešení..

Průběh práce a hodnocení

Kateřina Hlavičková pracovala na projektu samostatně, soustavně, odpovědně a odevzdala projekt v požadovaném rozsahu a termínu. Oceňuji šíři a hloubku uvažování, tvůrčí práci během celé doby, promyšlený a jasně dokumentovaný koncept a vysokou úroveň jeho zpracování. Myslím, že se Kateřině podařilo najít možnou míru umělého zásahu, který může zlepšit život lidí ve slumech. Patrně není v silách společnosti slumy zlikvidovat a nahradit jinou formou bydlení, je otázka, zda by vůbec dnešní obyvatelé slumů to chtěli nebo uměli užívat, ale předložený projekt ukazuje možnou pozvolnou cestu, jak se prostředí slumu může proměňovat a zlepšovat. Autorka navrhla řešení, které splňuje požadavky zadání bakalářské práce, projekt přijímám k obhajobě a navrhuji ohodnocení známkou:

A (výborně)

V Liberci 31.01.2014

Ing.arch.akad.arch. Jan Hendrych
vedoucí bakalářské práce